

Schriftlicht

Ongereformeerd?

F.J. Bijzet

Geeft de HERE uw hand en komt tot zijn heiligdom....

(2 Kronieken 30:8)

Was Hiskia wel goed gereformeerd?! Kun je wat hij hier in deze tekst zegt, zo wel zeggen: ‘Geeft de HERE uw hand...’?

Koning Hiskia is bezig gegaan met een poging een reformatie onder Gods volk te bewerken. Terugkeer tot de gehoorzame dienst aan de HERE. Hij herstelt de eredienst in Gods huis, de tempel in Jeruzalem: hoofdstuk 29. En hij zet zich ervoor in dat het Pascha weer gevierd zal worden. Zodat Gods volk weer dankbaar leert terugkijken op de verlossing uit Egypte. En daardoor weer met verwondering leert omhoogkijken, naar de hemel. En vol verwachting vooruitkijken, naar de definitieve verlossing die God eens bewerken zal.

Dit door God zelf ingestelde feest werd in Israël allang niet meer in ere gehouden. Sommigen vierden het nog voor zichzelf. Maar het grootste deel van het volk niet meer. Zover was het kerkverval al doorgevreten. Het wonder dat wij ons leven alleen te danken hebben aan dat Lam dat onze zonden op zich nam, wiens bloed ons heeft geheiligd, vervulde de mensen niet meer. En nu wil koning Hiskia dat kerkfeest weer in ere herstellen. En ook op dit punt reformatie in de kerk doorvoeren.

Maar zijn de woorden die hij daarbij gebruikt, niet heel ongereformeerd? ‘Geef de HERE de hand...’, laat hij per ijlbode omroepen in het land. ‘Als u tot Hem weerkeert, zal Hij tot u weerkeren’ (vs. 6 en 9).

Maar zet je, door het zo te zeggen, de zaak niet precies op z’n kop? Is dit niet remonstrants? Evangelisch?

Wie geeft wie de hand?

Moeten wij GóD de hand geven? In Psalm 73 staat toch: ‘U hebt mijn rechterhand gevat....’ En dat is toch de werkelijkheid? God heeft míj toch zijn hand geboden? En daarom toch alleen kan ik zijn kind zijn, en mag ik aan zijn hand mee naar het beloofde land?

Keert Hij pas tot ons weer, wanneer wij tot Hem weerkeren?? In Klaagliederen 5:21 staat het precies andersom: ‘Breng ons, HERE, tot U weer, dan zullen wij weerkeren.’ Is dat niet de juiste volgorde?

Ik stel deze vraag maar eens nadrukkelijk, want op dit punt stuit ik nog al eens op een hardnekkig misverstand. Als in een preek opgeroepen wordt om te breken met concreet aangewezen zonden, kun je nog wel eens de reactie horen: ‘Maar zo’n oproep kun je zo toch niet doen? Dat is wettisch! Of zelfs: remonstrants. Die dominee doet alsof wij mensen het zélf zouden moeten doen. Maar we belijden toch dat GóD alles in ons doet. Zelfs het geloof zal Hij ons toch moeten geven? En het is toch zijn Heilige Geest die nieuwe mensen van ons maakt. Dat doen wij toch niet zelf...?’

Met deze bezorgde blik, dat we het schriftuurlijke, gereformeerde spoor bijster raken, is ook tegen bepaalde Liedboekliederen aangekeken. Zo gauw ergens gezegd/gezongen wordt: 'HERE, ik zal...', of zo vaak in een lied een oproep klinkt om als mensen concreet iets te doen tegenover de HERE, komt er het bezorgde commentaar: maar wordt hier niet de parmantige méns centraal gezet? Wordt de mens hier niet opgeroepen tot iets wat hij van zichzelf helemaal niet kan? Wordt het werk van de Heilige Geest hier niet onderbelicht?

Sommige kerkleden schrikken ook meteen wanneer iemand zegt dat hij zijn hart aan de Here gegeven heeft. Dat kun je zo toch niet zeggen? Het is toch de HERE die Zich ons hart toegeëigend heeft. Hij deed het toch?

Maar hoe kon Hiskia dan toch zo onbekommerd Gods volk oproepen: 'Geef de HERE uw hand....' En: *bekeer u!* Was dat een ongereformeerd slippertje bij deze reformator?

Dubbel

Nee. Hier stuiten we op het dubbele spreken dat we in de Bijbel overal tegenkomen. En dat helemaal past bij het verbond dat God met ons sloot.

Aan de ene kant is het helemaal waar: alles in dit verbond is bij Hem begonnen. En het moet nog steeds bij Hem beginnen. Maar aan de andere kant: wij zijn in dit verbond, dat Hij met ons aangegaan is, geen voorgeprogrammeerde computers. Geen 'stokken en blokken' zeggen de Dordtse Leerregels (DL III/IV, 16). God maakte ons tot levende mensen die reageren, mensen met emoties, met een wil. Mensen die zelf nu ook iets doen.

Aan de ene kant: *Gód* werkt in ons het willen en het werken (Fil. 2:13)). Maar - en dat is dan weer de andere kant: nu *wíl* ik ook, en *gá* ik ook aan het werk voor God. En God bewerkt dat willen en werken bij ons, juist ook door ons *op te roepen* iets te doen. Door ons op te roepen in Hem te geloven. Door de oproep dat we ons bekeren moeten. Door tegen ons te zeggen dat we de nieuwe mens moeten aandoen en in een nieuw leven opstaan.

Mijn hand in Gods hand

Het is helemaal waar: God pakte mij bij de rechterhand en leidt mij nu door zijn raad. Totdat Hij mij in heerlijkheid opneemt (Ps. 73). Maar het is niet ongereformeerd om te zeggen dat ik van mijn kant ook de hand van de HERE beetpak en stijf vasthoud.

Wanneer ik met m'n kleindochtertje van drie een eindje ga wandelen, pak ik haar kleine kinderhandje in mijn grote hand. En ik houd haar goed vast om te voorkomen dat ze struikelt. Of plotseling de straat op rent. Tegelijk durf ik ook weer niet te hard te knijpen, want het is maar zo'n klein tenger kinderhandje. Je zou het zo fijnknijpen. Maar terwijl ik niet te stijf haar durf vastknijpen, knijpt zij met haar kleine handje mijn grote hand wel telkens stevig vast. Want opa moet haar niet loslaten!

Zo is dat ook tussen de HERE en ons. Je ziet dat al in Psalm 73 zelf. Ja, 'Hij heeft mijn rechterhand gevat', zegt de dichter. Maar even verderop zegt hij evengoed: 'Ik heb de Here HERE tot mijn toevlucht gesteld - ik vlucht naar Hem toe.' Moet dat dan nog?, ben je geneigd te vragen. De HERE heeft hem toch al bij de hand en leidt hem toch al door zijn raad?! Ja, maar desondanks vlucht de dichter met zijn angsten ook naar de HERE toe en pakt zijn sterke vaderhand stijf beet.

Opnieuw beetgepakt

Met dat beeld in gedachten moeten we de oproep van de reformator Hiskia in 2 Kronieken 30 lezen. God heeft zijn vaderhand allang naar zijn volk Israël uitgestoken. Hen beetgepakt in liefde. Hij heeft hen op de arm gedragen (Jes. 63:9, Hos. 11:1-3). Maar veel Israëlieten hebben zich losgerukt. Eigenwijs dachten ze wel op eigen benen te kunnen staan. Ze dachten hun eigen gang wel te kunnen gaan.

En toch heeft God hen niet losgelaten. En nu, in de dagen van Hiskia, verstevigt Hij weer zijn greep: Hij zelf is het die deze reformatie bewerkt. Door een koning die zijn volk weer in bekering voorgaat. Dat is allemaal Gods werk.

Maar God zelf is het die deze koning nu ook laat zeggen: *Grijp nu ook van jullie kant die hand van de HERE beet, kom tot concrete bekering, maak een nieuwe start, vernieuw het verbond met Hem.*

In deze oproep is Gods Geest bezig de handen van veel Israëlieten beet te pakken en ze zoover te brengen, dat ze vol schaamte en verwachting tegelijk hun hand weer in die van de HERE leggen. Zo gaat dat in Gods verbond met ons.

Daarom zendt God predikers in de wereld uit met een blijde boodschap van verlossing. Maar ook met het *bevel* om deze boodschap te geloven en je nu ook te bekeren (DL II, 5).

Avondmaal

Wij vieren geregeld het heilig avondmaal. De vervulling van het oudtestamentische Pascha, dat Hiskia weer in ere herstelde.

Aan de avondmaaltafel worden we elke keer opgeroepen: Kom, neem, eet, gedenk, geloof.... Allemaal werkwoorden waarin we opgeroepen worden iets te doen. Allemaal werkwoorden die in feite niets anders zeggen dan wat Hiskia zei: 'Geef de HERE de hand en kom tot zijn heiligdom.' Er is toch niemand die dan protesteert: *Ja maar, ik kan dat toch zeker niet zélf!*, en daarom het avondmaal niet meeviert?

God is wel degelijk ook in het avondmaal de eerste. Hij heeft het ingesteld, en het is zijn Heilige Geest die brood en wijn als middelen gebruikt om ons geloof in de verzoenende werking van de dood van de Here Jezus weer sterker te maken. Het is God die ons aan tafel zijn onbegrijpelijk grote liefde voorhoudt: zijn Zoon die stierf voor onze zonden!

Maar nu nodigt Hij ons ook daarop te reageren, die liefde te beantwoorden met onze liefde, om brood en wijn dus in geloof en verwondering aan te pakken. En weer des te sterker te beseffen dat wij zonder God niet leven kunnen.

Ongereformeerd? Reformerend!

Het is dus niet ongereformeerd om te zeggen: 'Geef de HERE uw rechterhand!' Het is juist reformerend!

Het is ook niet per se ongereformeerd (want: verkeerd evangelisch) om te zeggen dat je je hart aan de Here gegeven hebt. Roept de Bijbel ons niet op: 'Mijn zoon, geef mij uw hart'? (Spr. 23:26). En zingen we niet met Psalm 63:2: 'Uw liefde is het hoogste goed, dat U, o God, mij hebt gegeven....' 'Ik wil U prijzen al mijn dagen, waartoe uw goedheid mij bewoog' (dat is de ene kant), 'mijn handen hef ik naar omhoog om heel mijn hart U op te dragen' (en dat is de andere kant, die net zo goed gezegd mag worden).

Laten we dus niet te gauw iets ongereformeerd, evangelisch of remonstrants noemen. En niet te snel om die reden een nieuw lied afwijzen. Je kunt ook iets als ongereformeerd afwijzen dat juist uiterst reformerend is.